

KOLDUS ÉS KIRÁLYFI

SZKA_207_24

NEM MINDEGY,
HOGY HOVÁ
SZÜLETÜNK

Készítette: Szekszárdi Júlia

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

7. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Olvasmányok és filmélmények					
A	A tanár megkéri a tanulókat, hogy idézzenek fel olyan könyv- és filmélményeket, amelyekben különböző társadalmi környezetből érkező emberek találkoznak egymással (például szegények-gazdagok, városiak-falusiak, különböző kultúrákból való emberek stb.), és meséljenek röviden ezekről! 10 perc	Élmények felidézése információgyűjtés, motiválás Kommunikáció Önkifejezés	Frontális beszélgetés tanári irányítással		
B	A tanár megkéri a tanulókat, hogy idézzék fel Erich Kästner <i>A két Lotti</i> című könyvének történetét! Közös megbeszélés, hogy milyen következményekkel jár, hogy az ikerkislányok különböző családi környezetben nevelődnek? 10 perc	Olvasmányélmény felidézése Ok-okozati kapcsolatok felismerése	Frontális beszélgetés tanári irányítással		
C	Az osztály előzetesen megnéz egy, a témához kapcsolódó filmet. (A <i>Koldus és királyfi</i> és a <i>Légy jó mindhalálig</i> filmfeldolgozása mellett szóba jöhetnek olyan, a gyerekek körében kedvelt filmek is, mint a <i>Gagyi lovag</i> vagy a <i>Szerepcsere</i> .) A bevezető beszélgetés a film történetének felidézésével indul. 10 perc	Közös filmélmény felidézése, a témához kapcsolódó problémák kiemelése Kommunikáció Önkifejezés	Frontális beszélgetés tanári irányítással együttes élményből kiindulva		P1 (Javaslat)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Tom találkozása a királyfival					
A	<p>A tanár vagy egy jól olvasó diák felolvassa a <i>Koldus és királyfi</i> című regény részletét (D1).</p> <p>A tanulók 5-6 fős csoportokat alakítanak. Minden csoport megkapja a szemelvény szövegét és a D2/a feladatlapot, amelyet közösen megoldanak. A szövevek ezután összeülnek, és egy poszteren összegzik a felmerült válaszokat.</p> <p>Ezalatt az eredeti csoportok tagjai kettéválnak: a tagok egyik fele Tom, a másik pedig Edward szempontjából gondolja át a történetet a D2/b feladatlap segítségével.</p> <p>A szövevek csoport egyik tagja felolvassa az osztály összegző véleményét. A Tom és Edward érzelmeiről, gondolatairól készült listákat pedig a kiscsoportok képviselői mutatják be. Beszámolóik tartalmát a tanár összesíti egy újabb poszteren. (P2)</p> <p>A tanulók reflektálnak az elhangzottakra és a listák alapján megfogalmazzák a történet fő tanulságát: hiába egyforma a két fiú, teljesen más esélyeik vannak az életben. Nem mindegy tehát, hogy ki hová születik.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Bemutató, értő olvasás, szépirodalmi szöveg értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése tanulságok megfogalmazása</p> <p>Empátia Kommunikáció Együttműködés</p>	<p>Frontális munka – felolvasás</p> <p>Csoportmunka – közös feladatmegoldás szóforgó, szakértői mozaik</p> <p>Frontális munka – csoportos szóforgó, irányított beszélgetés</p>	<p>D1 (Szemelvény) D2/a (Feladatlap) D2/b (Feladatlap)</p>	<p>P2 (Poszter-minta)</p> <p>Csomagolópapír Vastag filctollak Ragasztógyurma</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>Minden tanuló megkapja a regényrészletet, és elolvassa a szöveget.</p> <p>A tanár 4 részre osztja az osztályt. Minden csoport húz egy feladatkártyát (D3).A csoportok közös fogalmazásokat készítenek, amelyben különböző személyek szemszögéből írják le az eseményeket. 10 perc múltán a szövivők felolvassák a közös művet, a többiek pedig reflektálnak a hallottakra.</p> <p>Végül megbeszélik, hogy helyzetük határozza meg, hogy miként látják a különböző szereplők ugyanazt a történetet.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Annak érzékeltetése, hogy miként befolyásolja észlelésünket a helyzetünk</p> <p>Szövegértés Empátia Íráskészség Együttműködés</p>	<p>Egyéni olvasás</p> <p>Csoportmunka – közös fogalmazás</p> <p>Frontális munka – csoportbemutatók és irányított beszélgetés</p>	<p>D1 (Szemelvény) D3 (Feladatkártyák)</p> <p>Írólapok, írószer</p>	
C	<p>A bemutatóra előzetesen felkészült tanulók előadják a jelenetet. Ezután a Tom és Edward szerepét alakító tanulók elmondják, hogy mit éreztek a jelenet során. Az osztály közösen megvitatja, vajon mi lehet az oka annak, hogy a két fiú számára ugyanaz a történet ilyen eltérő jelentést hordoz. Megállapítják, hogy a két egyforma adottságú főszereplő eltérő társadalmi háttere meghatározza további sorsukat és életlehetőségeiket.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>A téma elményszerű megjelenítése</p> <p>Szerepvállalás Kreativitás Előadókészség</p>	<p>Dramatikus játék – tanulói előadás előzetes felkészüléssel</p> <p>Frontális munka – beszélgetés tanári moderálással</p>	<p>Az előadáshoz szükséges jelmezek, kellékek, megfelelő játéktér</p>	P3 (Útmutató)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Ruha teszi az embert?					
A	<p>A tanár felírja a táblára a következő szöveget: RUHA TESZI AZ EMBERT. Megkérdezi, hogy ki az, aki egyetért a tartalmával, és ki az, aki nem. A választás alapján kettéválik az osztály.</p> <p>Valamennyi tanuló kap egy papírcsíkot, amelyre jól olvashatóan, felírja véleménye indokát. Két tanuló felragasztja ezeket a papírokat egy nagy poszter két oszlopába. A csoportok egy-egy képviselője felolvassa az osztálynak az ő oldalán összegyűlt érveket.</p> <p>A tanulók konkrét esetekkel próbálják megvilágítani, hogy mikor igaz ez a mondás, és mikor nem. Levonható a tanulság: a külső megjelenés sokat elárul ugyan az emberről, de a csupán ezek alapján alkotott ítélet felületes. Az igazi emberi értékek mélyebben rejlenek.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Érvek gyűjtése és ütköztetése egy szólás kapcsán</p> <p>Véleményalkotás Vitakészség Általánosítás Kritikai gondolkodás</p>	<p>Egyéni munka – érvek gyűjtése</p> <p>Frontális munka – példák gyűjtése, irányított beszélgetés</p>	<p>Papírcsíkok Filctollak Papírragasztó</p> <p>Csomagolópapír Ragasztógyurma</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A tanulók párokat vagy 3 fős kiscsoportokat alkotnak. Minden kiscsoport megkapja a D4 feladatlapot, és közösen válaszolnak a lapon található kérdésekre.</p> <p>Ezután a tanár megkérdezi a diákokat, hogy mi minden vált ki idegenkedést belőlünk már emberekkel szemben? A válaszokat ötletroham formájában gyűjtik össze a tanulók. Két önként jelentkező felváltva jegyzi az ötleteket a táblára.</p> <p>A tanulók közösen próbálják meg csoportosítani az elhangzott ötleteket.</p> <p>Megállapítható, hogy az idegenkedést sok esetben a külső jegyek (öltözködés, beszédmód, szokatlan viselkedési forma stb.) váltják ki. A tanár felhívja a tanulók figyelmét annak fontosságára, hogy ne alkossanak elhamarkodott ítéleteket, hanem igyekezzenek alaposabban megismerni és elfogadni a körülöttük lévő embereket. Arra is felhívja a tanulók figyelmét, hogy bárki kerülhet olyan helyzetbe, ahol elutasítás és idegenkedés fogadja.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Az előítéletesség okainak vizsgálata személyes élményekhez kapcsolódóan</p> <p>Tolerancia Empátia Kommunikáció Együttműködés</p>	<p>Páros vagy kiscsoportos munka – emlékek idézése</p> <p>Frontális munka – ötletbörze és irányított beszélgetés</p>	<p>D4 (Feladatlap)</p> <p>Tábla, kréta</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
C	<p>A tanulók 5-6 fős csoportokat alakítanak. A feladatuk az, hogy 6-8 perc alatt befejezzenek egy néhány sorban elindított történetet (D5)</p> <p>A szóvivők felolvassák a fogalmazásokat, a tanulók pedig nyílt szavazással kiválasztják a legjobbnak ítélt történetet.</p> <p>Összegzésül a tanár elmondja a diákoknak, hogy a regényből ismert társadalmi különbségek jelenleg is léteznek, és az ebből adódó problémák nagyrészt megoldatlanok.</p> <p>(Az első 45 perc vége.)</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>A társadalmi különbségek megjelenítése kitalált történet segítségével</p> <p>Fantázia és kreativitás</p> <p>Fogalmazási készség</p> <p>Megjelenítő erő</p>	<p>Csoportmunka – közös történetalkotás</p> <p>Frontális munka – szavazás és irányított beszélgetés</p>	D5 (Befejezetlen történet)	
II/c. Nyilas Misi meghívást kap Orczyékhoz					
A,B	<p>A tanár vagy egy diák felolvassa a D6 regényrészletet, amit aztán mindenki megkap, a hozzá tartozó feladatlappal (D7) együtt. A tanulók írásban válaszolnak a kérdésekre.</p> <p>Párok vagy 3 fős kiscsoportok alakulnak, és egyeztetik a kérdésekkel kapcsolatos véleményüket.</p> <p>Ezután 6-8 fős nagyobb csoportok alakulnak, és megpróbálnak közös álláspontot kialakítani minden kérdésben, amit külön lapon írásban is rögzítenek. A szóvivők ismertetik a csoportok gondolatait.</p> <p>Közösen rögzítik, hogy csakúgy, mint az előző regény esetében, itt is különböző társadalmi környezetből kikerült fiatalok találkoztak egymással.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Különböző társadalmi körülményből jövő fiatalok találkozásának bemutatása irodalmi példa alapján</p> <p>Empátia</p> <p>Elemző készség</p> <p>Kifejező készség</p> <p>Együttműködés</p>	<p>Frontális munka – felolvasás</p> <p>Páros és csoportos munka – érzések és magatartási formák elemzése</p> <p>Frontális munka – csoport szóforgó és irányított beszélgetés</p>	D6 (Szemelvény) D7 (Feladatlap)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	<p>Minden tanuló megkapja a regényrészletet (D6), és elolvassa azt. A diákok ezután 3-4 fős csoportokat alkotnak. A csoportok egyik fele a D8/a, a másik pedig a D8/b feladatlapot kapja, és a tanulók közösen keresnek választ a lapon szereplő kérdésekre.</p> <p>A képféle lappal dolgozó csoportok szóvivői kérdésenkénti váltással ismertetik a gondolataikat. Ezután arról beszélgetnek, hogy mi indokolja a két fiú érzéseinek a különbözőségét.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Ugyanazon helyzet két nézőpontból való megítélése</p> <p>Szövegértés Empátia Nézőpontváltás Együttműködés</p>	<p>Egyéni olvasás</p> <p>Csoportmunka – beleélési gyakorlat</p> <p>Frontális munka – csoportszóforgó, és irányított beszélgetés</p>	D6 (Szemelvény) D8 (Feladatlapok)	
II/d Misi látogatása Orczyéknál					
A	<p>Hat jól olvasó diák felolvassa a regény következő részleteit (D9). A diákok ezután hat csoportot alakítanak, és mindegyik megkapja az egyik regényrészletet annyi példányban, ahány tagja van a csoportnak, valamint a D10 feladatlapot. A náluk lévő szövegrész alapján közösen válaszolnak a feladatlap kérdéseire.</p> <p>A csoportok szóvivői a részletek sorrendjében ismertetik a válaszokat az osztállyal. Ezt követően a tanár irányításával megbeszélik az általános tanulságokat (P4).</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>Szövegértés, szépirodalmi szöveg értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, általánosítás, aktualizálás, kommunikáció, együttműködés, vita, empátia, elfogadás, szolidaritás</p>	<p>Egyéni munka</p> <p>Csoportmunka – csoportszóforgó</p> <p>Frontális megbeszélés tanári irányítással</p>	D9 (Szemelvények) D10 (Kérdések)	P4 (Útmutató)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A tanár megkéri a diákok egyik felét, hogy Misi, a másikat pedig, hogy Orczy viselkedését figyeljék majd. Ezután néhány tanuló sorban felolvassa a regény részleteit (D9). A diákok 4-6 fős csoportokat alakítanak úgy, hogy azokban egyenlő arányban kapjanak helyet az egyik, illetve a másik fiú viselkedésére figyelők. Minden csoport megkapja a D11 feladatlapot, és közösen válaszolnak annak kérdéseire.</p> <p>A tanár egyenként felolvassa a kérdéseket, és a szóvivők sorra elmondják, hogy a csoport miként vélekedett az adott kérdésről. Ellentétes vélemények esetén az osztály megvitatta a felmerült nézeteket, és megpróbálnak közös álláspontot kialakítani.</p> <p>Kíváncsi, hogy a tanulók végül eljussanak addig a felismeréséig, hogy a különböző kulturális háttér nem teszi értékesebbé vagy értéktelenebbé az egyes fiatalokat, de életesélyeiket nagymértékben meghatározza. Jó, ha rögzítik azt is, a különböző kulturális háttérből érkező fiatalok között adódhatnak kommunikációs problémák. Ezek azonban empátiával, megértéssel és egymás kölcsönös elfogadásával áthidalhatók.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>A különböző kulturális háttérből fakadó esélykülönbségek mérlegelés irodalmi anyag alapján</p> <p>Szövegértés Empátia Együttműködés Szolidaritás Véleményalkotás</p>	<p>Frontális munka – felolvasás és megfigyelés</p> <p>Csoportmunka – közös feladatmegoldás</p> <p>Frontális munka – csoportos szóforgó, irányított beszélgetés</p>	<p>D9 (Szemelvények)</p> <p>D11 (Feladatlap, kérdések)</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
C	<p>A tanár felolvassa a regényrészletet (D9). A diákok három nagy csoportot alakítanak. Az egyik Nyilas Misi, a másik Orczy, a harmadik pedig Orczy édesanyja szempontjából gondolja át a történetet. A P4 melléklet útmutatása alapján az erre vállalkozó tanulók párbeszédet rögtönöznek.</p> <p>A játékot követően a diákok a tanár irányításával beszélgetnek arról, hogy milyen hatással vannak a társadalmi, kulturális és anyagi különbségek a tanulók életesélyeire, mennyiben befolyásolják azok a kapcsolati hálójuk alakulását. A tanár felhívja a tanulók figyelmét arra, hogy senki sem tehet arról, hogy hová született. Egyeseknek könnyebb, másoknak pedig nehezebb megvalósítani a céljait. Az ember nem attól lesz értékesebb vagy értéktelebb, hogy milyen családi háttérből érkezett. Igaz, hogy a különbségek olykor megnehezíthetik a kommunikációt és a kapcsolatépítést. A távolságok azonban empátiával, elfogadással és őszinte odafordulással csökkenthetők, illetve áthidalhatók.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>A különböző kulturális háttérből fakadó esélykülönbségek mérlegelés irodalmi anyag alapján</p> <p>Empátia Kreativitás Előadókészség Együttműködés</p>	<p>Frontális munka – felolvasás</p> <p>Csoportmunka – jelenetalkotás és kiscsoportos improvizáció</p> <p>Frontális munka – irányított beszélgetés</p>	D9 (Szemelvények)	P4 (Javaslatok a játékokhoz)

III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

III/a Személyes reflexiók

A	<p>A tanulók a tanár kérdésére összefoglalják a foglalkozás legfontosabb tanulságait. A tanár rövid véleményt mond az osztály munkájáról, a legjobban dolgozó tanulókat megdicséri.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>A közös munka értékelése</p> <p>Véleményalkotás Kritikai gondolkodás</p>	Frontális munka tanári irányítással		
---	--	---	-------------------------------------	--	--

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A tanár székekkel egy ötfokú skála pontjait jelöli ki. A teremben. Három szempontot említ: <i>a)</i> érdekesség, <i>b)</i> hasznosság, <i>c)</i> az osztály aktivitása. Megkéri a tanulókat, hogy mindhárom esetben ahhoz a ponthoz álljanak, amely kifejezi a foglalkozásra vonatkozó értékelésüket</p> <p>Indokolni nem kell. Az esetleges nagy eltéréseket a tanulók egymás között megvitathatják.</p> <p>A tanár megköszöni a visszajelzést, és lezárja a foglalkozást.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>A személyes vélemények indoklás nélküli kifejezése</p> <p>Reflexió Vélemény jelzése</p>	<p>Frontális munka – vélemények kifejezését szolgáló mozgásos gyakorlat</p>		<p>Székek</p>
C	<p>A gyerekek kört alkotnak A tanár megfogja egy fonalgombolyag végét, és a gombolyagot az egyik tanulónak dobja. Megkérdezi tőle, hogy milyen érzései vannak a foglalkozás végén. Az érintett tanuló válaszol, kifeszíti a tanár és ő között húzó-dó fonalat. Szorosan megfogja a kezében lévő részt, és a gombolyagot tovább dobja egy társának, aki szintén megfogalmazza az érzéseit. Ő is kifeszíti a fonalat, és tovább dobja a gombolyagot. Vigyázat! A gombolyagot mindig a fonalháló fölött kell eldobni. Ha leesik, nem baj, meg kell várni, amíg az érintett felemeli.</p> <p>A gyakorlat végére egy pókhálószerű szövevény alakul ki a körben állók között. A pókháló lebontása úgy történik, hogy fordított sorrendben haladva fel kell tekerni a gombolyagot, és elengedni a fonalat. (25 fő feletti osztálylétszám esetében tanácsos két körben lebonyolítani a gyakorlatot.)</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Feszültségoldás, játékos véleményformálás</p> <p>Együttműködés Ügyesség</p>	<p>Frontális munka – érzéskör, mozgásos gyakorlat</p>		<p>Pamut-gombolyag</p>

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 – Javaslat közös filmnézésre: Szerepcseré (C változat)

Számos olyan film van, amelyet a ráhangolódás érdekében érdemes közösen megnézni a tanulókkal. Az alábbi filmet azért javasoljuk, mert ebben a korosztályban meglehetősen népszerű.

Nincs feltétlenül szükség fantasztikus időutazásra ahhoz, hogy valaki idegen környezetbe kerülve szembesüljön érvényesülésének megváltozott feltételeivel. A *Szerepcseré (Trading places)* című filmben egy fogadás eredményeként változnak meg gyökeresen két ember

körülményei. Mortimer és Randolph brókerek, és nagyon szeretnek fogadásokat kötni. Jelenlegi fogadásukban Randolph úgy gondolja, ha a cégbe betesznek egy bűnözőt, akkor lehetséges őt sikeres üzletemberré változtatni. Billy (Ray) tehát megkapja az állást és Louis otthonát, aki ezért cserébe olyan bűntényekért válik felelőssé, melyeket el sem követett. A két férfi élete teljesen összecserélődik.

Javasolt kérdés

Ismertek olyan filmeket vagy könyveket, ahol hasonló szerepcseré történik?

P2 – A közös poszter fejléce a D2 mellékletben szereplő feladathoz (A változat)

Tom		Edward	
Örömteli érzések	Félelmek, aggodalmak	Örömteli érzések	Félelmek, aggodalmak

P3 – Felkészülés a Koldus és királyfi előadására (C változat)

A felkészítést két héttel a foglalkozás előtt kezdjük meg, hogy a vállalkozó tanulóknak legyen idejük az alapos felkészülésre.

Olyan tanulókat bízunk meg a feladattal, akik önként vállalkoznak erre.

A dramatizálást bízuk a tanulókra, oldják meg az előadást saját ötleteik segítségével. Fontos, hogy a jelenet hatásos legyen, és az üzenet valóban eljusson a többiekhez.

Az előkészületnél a következő „szakemberekre” és feladatokra van szükség:

Dramaturgra, aki elkészíti a dramatizált változatot.

Rendezőre, aki próbál a többiekkel és ötleteket ad a megvalósításhoz.

Szereplőkre: Tom, Edward, a strázsa; a báméskodó tömeg (írhatnak egyik-másik embernek szöveget is), egy vagy több narrátor

Kellékesre, aki a jelmezekről és egyéb kellékekről gondoskodik.

A vállalás önkéntes, de aki már jelentkezett, annak a feladat kötelező érvényű. Az eredményes megvalósítást feltétlenül jutalmazzuk.

P4 – Javasolt kérdések a Légy jó mindhalálíg részleteinek megbeszéléséhez (A változat)

Milyen gyerekek tartjátok Misit?

Milyen gyerekek tartjátok Orczyt?

Melyiküket fogadnátok szívesebben az osztályban?

Elképzelhető-e szerintetek kettejük között tartós barátság? Miért igen, és miért nem?

A mai Magyarországon mennyire számít az, hogy ki hová születik?

Mit lehet tenni szerintetek az esélykülönbségek kiegyenlítésére?

P5 – Javaslatok a szerepjátékokhoz (C változat)

Nyilas Misi elmeséli édesanyjának az Orczynál tett látogatás történetét.

Orczy elmeséli egy barátjának Misi látogatásának történetét.

Orczy édesanyja mesél a férjének Misi látogatásáról.

Orczy és Nyilas Misi első találkozásának a látogatás után.